

SPRAVODAJCA

OBLASTNÉHO KLUBU VOJENSKÝCH VÝSADKÁROV

BANSKÁ BYSTRICA

Úvodom

Trochu neskôr, ale predsa, vychádza prvé tohtoročné číslo nášho klubového Spravodajcu ako experimentálna tlač vo forme brožúrky. Inšpirácia vychádzala od kolegov Klubu vojenských výsadkových veteránov Praha, kde majú svoj občasník PADÁČEK. Uplynulý rok bol pre nás bohatý na významné podujatia, ako bolo 20. výročie založenia Klubu vojenských výsadkárov SR, 100. výročie udelenia patentu vynálezcu padáka Štefanovi Baničovi, 70. výročie Slovenského národného povstania a odhalenie pamätníka plk. in memoriam Jozefovi Gabčíkovi. Vyhodnotenie minulého roku sa uskutočnilo na výročnej členskej schôdzi, z ktorej informáciou začíname ako prvým príspevkom. Nasleduje dokončenie príspevku z minulo-ročného čísla od pražského kolegu Vlada Gajdoša „Vojenski výsadkári po rozpade Varšavskej zmluvy.“ Osobitný príspevok pod názvom „Nezabudnuteľný 7. výsadkový pluk zvláštneho určenia“ je reakciou kolegu Dušana Hancka na príspevok kolegu Vladimíra Schneidera v Spravodajcovi č. 6/2012, trochu humoru nezaškodí a po našich jubilantoch na záver končíme pripomienkou na ďalšie číslo klubového Spravodajcu.

Ivan Bartoš

Výročná členská schôdza

Slávnostné rokovanie výročnej členskej schôdze, ktorá sa konala v priestoroch Spoločenského klubu Veliteľstva vzdušných síl Ozbrojených síl SR, bolo otvorené parašutistickou hymnou

„Duní stroje vzduchem.“ Rokovanie z poverenia výboru O-KVV viedol tajomník klubu Ivan Bartoš, ktorý privítal prezidenta KVV SR Jozefa Tučeka, tajomníka P KVV SR Jána Hanáka, plk. Ing. Igora Brandaburu a pplk. Ing. Slavomíra Mildeho z VVS OS SR Zvolen, za O-KVV SR Bratislava kolegu Viktora Timuru a za Zväz vojakov SR Klub Banská Bystrica Mojmíra Hlocha, predsedu klubu. Viacerí členovia klubu ospravedlnili svoju neúčast' zo zdravotných a rodinných dôvodov vrátane čestného člena KVV SR Lea Kolníka – výsadkového veterána a bývalého

padákového strelca. Z hostí sa ospravedlnili kolegovia z Miestneho KVV SR Juraja Kriváňa Šumiac, pán Peter Lachký a bývalý predseda KVV SR Anton Múdry. Po schválení zmeny programu rokovania a zvolení návrhovej a mandátovej komisie pokračovalo rokovanie odovzdaním ocenení. Predseda klubu Vladimír Kavický odovzdal pamätnú plaketu Štefana Baniča, vynálezcu padáka pri príležitosti Výročnej členskej schôdze s ďakovným listom za dlhoročnú spoluprácu s Oblastným Klubom vojenských výsadkárov SR Banská Bystrica Veliteľstvu vzdušných síl Ozbrojených síl SR vo Zvolene, ktorú prevzal prítomný veliteľ letectva plk. Igor Brandabura. Potom bol prečítaný rozkaz prezidenta klubu, ktorým bola udelená zlatá medaila Jozefa Gabčíka predsedovi klubu V. Kavickému. Rokovanie pokračovalo podľa

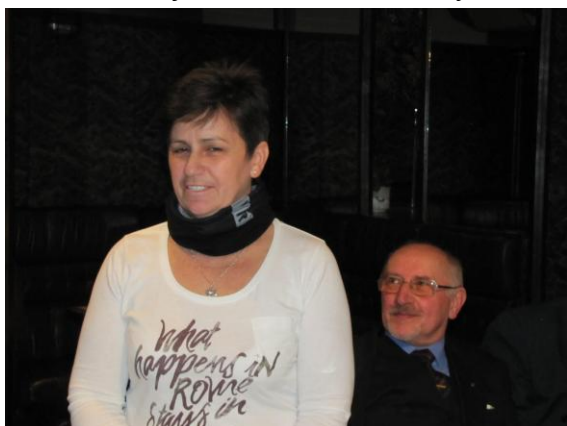

schváleného programu správou o činnosti klubu za rok 2014, ktorú predniesol predseda klubu, nasledovala správa o hospodárení klubu v roku 2014 prednesená predsedom RK Rastislavom Vargicom a po ňom návrh plánu činnosti na rok 2015.

V rámci bodu personálne otázky bolo vyhodnotené platenie členského, vzatie na vedomie zánik členstva v zmysle čl. 7, bod 2 nových Stanov KVV SR schválených dňa 22. 8. 2014 Snemom KVV SR v Žiline. Podľa čl. 7, bod 1, písm. a) vzniklo riadne členstvo registráciou na základe podanej prihlášky Mgr. Jánovi Auxtovi a Eve Dolníkovej, ako prvej žene v oblastnom klube. Kolegu Jána Auxta predstavila s elánom jeho sprevádzajúca pani manželka a predstavenie kolegyne Evy Dolníkovej doplnil kolega Rastislav Vargic o jej úspešnú reprezentáciu klubu na

súťažiach v strelbe organizovaných kolegami KVVV ČR. Po personálnych otázkach nasledovala diskusia, v ktorej vystúpili členovia klubu a hostia. Diskusia bola zameraná hlavne na hodnotenie minuloročnej činnosti, informáciám

o spolupráci, plánovaným akciám v roku 2015 v SR a ČR. Po skončení diskusie návrh na uznesenie predniesol predseda návrhovej a mandátovej komisie, ktorý bol schválený bez pripomienok. Po skončení rokovania výročnej

členskej schôdze nasledovalo spoločenské posedenie s občerstvením.

*V diskusii vystúpil aj predseda Zväzu vojakov SR klub Banská Bystrica Mojmir Hloch. Kolegovia Kavický a Dubný spolu so zástupcami VVS OS SR s plk. Brandaburom a pplk. Mildem na spoločnej spomienkovej fotografii. **Autor foto kol. Vladimír Schneider***

Vojenský výsadkáři po rozpadě Varšavskej zmluvy.

(Pokračovanie z minulého čísla)

Bulharsko. Zaujme i pohľad do histórie, podľa ktorej už v roku 1942 vznikla a v Nemecku bola vycvičená „Парашютна дружина“ s asi 350 parašutistami. Z opačného protipólu – z ruského letiska Simferopol (na Kryme) boli vysadzované internacionálne výsadky do Bulharska, neskôr Juhoslávie. Po atentáte na R. Heydricha (1942) začalo prevládať vysadzovanie z lodí a ponoriek. V histórii sú spomínané hlavne letiská Kazanlak, Kondofrej, Krdžali. V novodobej histórii figuruje hlavne 68. brigáda špeciálnych síl - Бригада специални сили (VS Plovdiv), ktorá vznikla v roku 1993 z pôvodného 68. výsadkového prieskumného pluku. Početný stav predstavuje cca 1000 mužov. Heslom brigády je : „Tam, kde ostatní nemôžu“. V zostave má i 101. horský prápor (cca 200 osôb). Príslušníci brigády sa zúčastňujú každoročne spojeneckého cvičenia NATO (hlavne s USA) „Thracian Spring“ na leteckej základni Bezmer. Príslušníci brigády nosia svetlo modrý baret. Veliteľom 68 th Special Forces Brigade je brig. gen. Mihail Popov (v roku 2004 pplk. veliteľ bulh. práporu v Iraku).

Maďarsko. História výsadkového vojska siaha do roku 1938. 11. septembra sústredil kpt. Arpád BERTALAN (pôvodne ženista, rodák z Bratislavy *1898) skupinu 10 mladých dôstojníkov v Szombathely, dobrovoľníkov a adeptov na parašutizmus. Väčšiemu počtu záujemcov zabránila vojenská administratíva zo „strachu o zdravie talentovaných dôstojníkov“. Prvé zoskoky, prakticky bez predchádzajúceho výcviku, sa uskutočnili 2.11.1938 z lietadla Caproni Ca 101/3m. Pri prvom výsadku z výšky 1000 m skákali 4 dôstojníci (2 poranenia), druhý výsadok 3 dôstojníci (už bez zlomenín). Ako padáky boli použité nemecké Heinecke a talianske Salvator. Neskôr si zlomil členok i samotný A. Bertalan. Praktický výsledok, Bertalan zakázal používať dôstojnícke topánky a hľadala sa iná vhodná obuv, oblečenie, bandážovanie nôh. Neskorší výcvik systémom „pokús – omyl“ priniesol i smrteľné nehody. Objavil sa i maďarský padák H-39m. Skupina 5 dôstojníkov absolvovala v októbri 1942 výcvik v Nemecku na padákoch RZ – 16. Ale vráťme sa do súčasnosti. Maďarskí vojenski parašutisti (katonai ejtőernyős) sú spojení s posádkovými mestami Székesfehérvár ale hlavne Szolnok. Po roku 1990 prešli výsadkáři zmenami. V roku 1997 skončila ZVS, v r. 1993 vznikla aeromobilná brigáda, neskôr reorganizovaná na prápor rýchlej reakcie, misie na Cypruse, Bosne,... a výsledkom je dnešný 34. pspr „Lászlo Bercsényi“ využívajúci k preprave vrtulníky z 86. vrtulníkovej základni. Obe jednotky sú dislokované v Szolnoku a používajú k výsadkom nemecké padáky - krídla.

NDR dnes Nemecko. „Asimilácia“ ex. armády NVA do Bundeswehru prebehla prepustením osvetových a politických dôstojníkov do civilu. Dôstojníkom NVA, ktorí sa rozhodli slúžiť v Bundeswehru bola znížená hodnosť o dva stupne a boli ponechaní v službe na skúšobnú dobu 2-3 roky. (Nebolo zvláštnosťou vidieť v tomto období napr. BVP alebo vrtulník rady Mi označený nemeckým čiernym krížom „balkenkreuzom“.) Medzi klasické výsadkové jednotky patrili len 40. výsadkový prápor (od roku 1969) W. Sängera. FJB 40 bol dislokovaný v rokoch 1961 – 1982 v Prora (v bloku 4, megalomanského rekreačného komplexu na ostrove Rujana) a bol tvorený 400 – 500 mužmi. Podieľal sa okrem iného i na výcviku „špecialistov“ z Angoly, Guinei – Bissau, Etiópie, atď. V rokoch 1982 – 1990 bol dislokovaný neďaleko Postupimi a plnil i ochranu objektu MO. Výsadkovú prieskumnú rotu by sme našli i v „strážnom“ prápore F. E. Dzeržinského. Výstroj prešla rôznymi zmenami, najmarkantnejšie rozlišovacie znaky od bežných vojsk boli olivové oceľové prilby (1,5 kg) s oceľovou výstelkou, maskáče „ihličie“ mali pletené goliere a gumou stiahnuté manžety na rukávoch. Ako letiská boli využívané Eilenburg, Suhl, Halle. Dnes výsadkové jednotky BW predstavujú hlavne 26. vb (Saarlouis), 31. vb (Oldenburg) a spec. komando KSK (Calw). Za zmienku stojí i tradičná dnes

už 75 ročná výroba padákov firmou Spekon v Seifhennersdorfe (ex. NDR) i pre BW (napr. guľaté RS – 2000, RS – 4) alebo krídla RL – 16/3 MIL, RL-18 MIL. V roku 2011 došlo po 50 rokoch existencie k presunu výsadkových jednotiek (školy) z Altenstadtu do novej posádky v Oldenburgu.

Poľsko. Poľské výsadkové vojsko reprezentuje od roku 2009 6.vvb - Brygada Powietrznodesantowa im gen. bryg. Stanisława F. Sosabowskiego (6. BPD). (Pozn. Bližšie informácie k S. Sosabowskému – kniha „Hrdinovia“, str. 27-28). Prešla tiež niekoľkými reorganizáciami (z divízie na brigádu), v názve sa objavilo i historický názov 6. poľskej divízie – „Pomeranianská“. Veliteľstvo 6. vvb sídli v Krakove, 6. vvpr (Gliwice), 16. vvpr (Krakov), 18. vvpr (Bielsko – Biala). Veliteľom brigády je brig. gen Adam Joks (*1966). Výsadkári sa pravidelne a početne zúčastňujú zahraničných misií. Recipročne cvičia hlavne s výsadkarmi USA, Kanady. Z USA je to v roku 2000 reaktivovaná 173. vb (VS Vicenza – Taliansko, jednotky sú dislokované i v Nemecku, od 4/2014 i v Poľsku, Estónsku, Lotyšsku a Litve). Príslušníci 6. vvb nosia hnedé barety a heslom brigády je „Odvážnemu šťastie praje“. Samozrejme existujú i ďalšie špeciálne jednotky – 1. špec. pluk - od r. 2011 Jednotka Wojskowa Komandosow (VS Lublinec), 410. vpr, GROM,.... A aby som nezabudol, dva prsty (ukazovák a prostredník) používané poľskými vojakmi pri vojenských zdraveniach znamenajú „Česť a Vlast“.

Cieľom tohto článku bola malá exkurzia po stopách vojenských výsadkárov z niektorých bývalých krajín VZ. Výsadkové jednotky Ruska (a dnes i Ukrajiny) by vydali na samostatný článok. Vlajky týchto výsadkových jednotiek sa dnes objavujú v TV šotoch na bojovej technike jednotiek v „Novorusku“. Na jeseň 2014 sa stala mediálnou hviezdou ruská agentka – parašutistka Júlia Charlamová alias Celinská (25 r.), údajne bývalá príslušníčka parašutistickej jednotky „Barančekovia modrého neba“. Pravdepodobne v jej prípade ide o zámernú dezinformáciu. Určite zaujmú i málo známe informácie z prehistórie vojenského parašutizmu jednotlivých krajín. Samozrejme, že by sa dal doplniť tento článok o ďalšie veľmi špeciálne jednotky ako z radov polície, tak z armády. Informácie o činnosti špeciálnych jednotiek sa dostávajú do tlače sporadicky. Väčšinou ide o informácie pri ktorých došlo k poraneniu alebo úmrtiu. (Vojenský parašutista neprežil zrážku s kamiónom, Szolnok 8/2011, traja Francúzi (DGSE) zranení pri akcii v Plevene 10/2012, v Tuzle (Rum.) sa po štarte 7/2010 zrútil vojenský AN-2, v Afganistane zahynuli,.....). V rôznych zoznamoch na webe nájdete už dnes neexistujúce jednotky, chýbajú zatiaľ nezverejnené nové jednotky. O tom, že výsadkové jednotky stále existujú, svedčí i veľké množstvo odznakov (badges), výsadkových triedností, nášiviek, žiaľbohu, často ide o napodobeniny originálov. Vojenský výsadkári – športovci, sa dnes stretávajú v súťažiach už pod hlavičkou CISM (Conseil International du Sport Militaire). Takto sme v roku 2009 vojenských výsadkárov mali možnosť vidieť pri 34. vojenských majstrovstvách v Lučenci – Bolkovciach. Ostatné, 38. vojenské majstrovstvá, sa uskutočnili v septembri 2014 v Solo/Jáva (Indonézia).

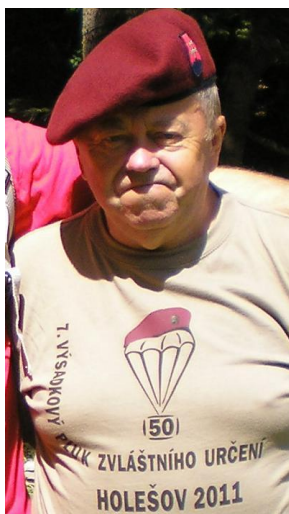
(Pozn. V I. časti článku, ktorý vyšiel v Spravodajcovi č.4/2014 str. 7, má byť správny text: „V roku 1954 požiadal neúspešne o vstup do NATO i ZSSR.“ Redakčne krátené, celý článok pre záujemcov je k dispozícii v redakcii.)

Vladimír GAJDOŠ
KVVV Praha

Viete, že:

Trochu nostalgie pripomenie preklad názvu „Meče armády hrot“ do jazykov ex. Varšavskej zmluvy. V ruštine: Армия – меч, десантники – ее острие, v bulharčine: Десантните войска – острието на армията, v maďarčine: A hadsereg kardhegye, nemecky: Die Spitze des Armeeschwertes, poľsky: Ostrze miecza armii, rumunsky: Vîrful de lance al armatei.

Nezabudnuteľný 7. výsadkový pluk zvláštneho určenia

Mojím príspevkom by som chcel nadviazať na príspevok kolegu Vlada Schneidera, ktorý bol zverejnený v našom klubovom Spravodajcovi č. 6/2012 pod názvom „Som hrdý na svoj pluk.“ Ide o 7. výsadkový pluk zvláštneho určenia, číslo 7374 s posádkou v Holešove. Nakoľko väčšina členov nášho oblastného KVV SR Banská Bystrica je úzko spätá s 22. výsadkovou brigádou, chcem v krátkosti podať prierez činnosti tohto pluku za roky 1961 až 1969.

Dňa 1. októbra 1957 bola v rámci 22. výsadkovej brigády vytvorená rozšírením prieskumnej čaty zväzku 22. prieskumná výsadková rota s posádkou v Sabinove. Táto rota sa stala základom pre výstavbu výsadkových jednotiek hĺbkového a špeciálneho prieskumu. Jej veliteľom sa stal npor. Alois Klindera. Členila sa na dve čaty a rádiové družstvo. Podľa druhu úloh, ktoré mali plniť v tyle nepriateľa, boli tvorené prieskumné skupiny o rôznom počte a zložení. Veľký dôraz bol kladený na výcvik prieskumníkov, radistov a ženistov. K 1. októbru 1959 po presune do Prešova bola reorganizovaná na 22. výsadkový prieskumný prápor zvláštneho určenia (ZU). Za veliteľa práporu bol ustanovený mjr. Miroslav Šedina. Po premiestnení výsadkového vojska na Moravu bol tento prápor umiestnený v Holešove. K 1. septembru 1961 po vyčlenení zo zväzku 22. výsadkovej brigády dochádza k jeho reorganizácii na 7. výsadkový pluk ZU priamo podriadený Spravodajskej správe Generálneho štábu. Nový útvar mal cca 800 mužov a jeho vznik znamenal definitívne oddelenie výsadkových jednotiek ZU od tradičných výsadkárov.

Pluk bol určený v prvom rade k bojovému nasadeniu v hĺbke obrany nepriateľa (až do 700 km), kde mal plniť úlohy hĺbkového a špeciálneho prieskumu. Vojaci boli cvičení operovať v malých skupinách s cieľom narušovať komunikácie nepriateľa, prevádzkať diverznú činnosť, prepadať veliteľstvá a štáby nepriateľa, likvidovať špeciálnu raketovú a leteckú techniku. Zamerali sa hlavne na likvidáciu ZHN rozmiestnených na území bývalej NSR, hlavne na rakety Sergeant a Pershing. Na prelome rokov 1963-1964 dochádza z dôvodu špecifických úloh na novú rotnú organizáciu. Novým prvkom sa stala rota A, ktorej príslušníci boli rozdelení do malých skupín po päť mužov a boli určení k plneniu úloh kontrarozvedky v tyle nepriateľa.

Vzhľadom na charakter a určenie 7. výsadkového pluku ZU boli príslušníci vyzbrojení ľahkou výzbrojou, na tú dobu však najmodernejšou. Základom boli samopaly vz. 58 so sklápacou pažbou (podľa novej špecifikácie - automatická puška vz. 58) a vz. 61 Škorpión, vybavené tlmáčom, ktoré postupne nahrádzali pištole vz. 52. Na ničenie ZHN boli určené pancierovky typu P-27, neskôr RPG-7. Nerozlučná zbraň prieskumníka bol útočný nôž VO-7. K dispozícii mali veľké množstvo a rôzne druhy výbušnín, náloží, rádiostanice RAS-VKV-U, R-350 a R-105, dopravných prostriedkov, máp a ďalšej, na tú dobu najmodernejšej techniky. Pre zoskoky používali ako hlavné padáky typu PD-47 (štvorcové) a ZVP-300. Na prepravu materiálu pri zoskoku slúžili zásobník GK-30 a výsadkárska torba RD-47. Koncom šesťdesiatych rokov boli vykonávané skúšobné zoskoky na novom type padáku OVP-68, ktorý bol určený pre prieskumné jednotky a do jeho vývoja boli zapojení aj príslušníci pluku. Žiaľ, jeho zavedenie do užívania v roku 1969 sa pluk iróniou osudu nedočkal. Výstroj príslušníka pluku zo začiatku tvorila súkenná rovnošata vz. 19, doplnená maskovacím kabátom (kamuflážka), ktorý sa vyrábal až v 8 typoch maskovania. Neskôr to bola rovnošata vz. 60 (mlok), doplnená o popruhový opasok, kanady vz. 60 a červený baret vz. 60 obojstranný. Pre pohyb v teréne boli

používané maskovacie návleky (dubáky), ktoré boli vyrábané v 4 farebných variantoch, ktoré boli doplnené maskovacou sieťkou, pre zimné obdobie sa používali čisto biele. Vojaci v rámci plnenia úloh prieskumných skupín používali civilné oblečenie (vlastné alebo z výstrojného skladu pluku), keď po dopade na mieste vysadenia ako civilisti prenikali na určené miesto (pokračovanie v budúcom čísle).

Dušan Hancko

Použitá pramene: *Vo vzduchu, na zemi i vo vode* (J. Bílek 2009)
Výsadbári a prieskumníci Československej a Českej armády 1945-1999 (M. Koniček 2001)
Jednotky ZU – z Prešova do Holešova (J. Dufek 2011)

Trochu humoru nezaškodí

Obrázok ako spomienku na spoločnú vojenskú službu venoval kolegovi Emilovi Tencerovi jeho "súputník" Imro Žák dva týždne pred odchodom do civilu. Sám však s ním do civilu nešiel, nakoľko musel nadsluhovať 14 dní "ostrej basy", ktoré vyfasoval za čiernu vychádzku alebo skôr za to, že sa ako príslušník špeciálnej jednotky výsadbkového vojska dal chytiť.

Laco Haverla

Viete, že:

Znak – lebka so skríženými hnatmi (o ktorej sa v súčasnosti diskutuje s novým logom ex. 7. vp Holešov) sa objavila už v čs. légiách v Rusku v roku 1914. Trojuholníkovú červenú rukávovú nášivku s lebkou tu používal 1. čs. úderný prápor (pozri *Legionársky smer*, 1/2014 str. 44).

Medená socha patróna parašutistov – sv. Michala. je umiestená na najvyššom (80m) mieste francúzskeho pútnického miesta Mont – Saint – Michel, ktoré je od roku 1979 na Zozname svetového dedičstva UNESCO.

V uplynulých dňoch v tomto roku oslávili naši kolegovia okrúhle jubileum

75 rokov Tibor Tišťan

6.2.

55 rokov Ľuboš Šakový

11.2.

Blahoželáme!

Záverom

Prvé tohtoročné číslo nášho klubového Spravodajcu sa trochu „ekonomicky“ zmenšilo, čo však nemení jeho cieľ – pripomínať dávne časy zo života vojenských výsadkárov, športových parašutistov a tiež históriu národnooslobodzovacieho boja, ktorého súčasťou boli aj výsadkári. Preto v druhom čísle začneme príspevkom kolegu Emila Tencera, ktorý čerpal zo spomienok nám už dobre známeho pplk. Ivana Komárnického. Pokračovať budeme druhou časťou článku o „Nezabudnuteľnom 7. výsadvkovom pluku zvláštneho určenia“ spracovaný kolegom Dušanom Hanckom a ďalšími, zaujímavými príspevkami. Mimo „pravidiel“ upovedomujem kolegov, aby sa oboznámili s našimi platnými Stanovami KVV SR, ktoré boli schválené na X. Sneme KVV SR dňa 22. augusta 2014 v Žiline. Úplne na záver ostáva poďakovať všetkým členom našich klubov v SR a ČR, ktorí sa svojou aktívnou činnosťou a účasťou na akciách podieľali, prispievali do nášho Spravodajcu a zaželať všetkým pevné zdravie a elán v ďalších aktivitách našej klubovej činnosti.

Ivan Bartoš

Občianske združenie „Červené barety“ v spolupráci s SM PARAPRESENT s. r. o. v minulom roku rozbehli unikátny a ojedinelý projekt na popularizáciu a osvetu výsadvkových osobností a udalostí. Mince majú priemer 40 mm.

SPRAVODAJCA č. 1/2015. Tlač: Dell V525w.

Len pre vnútornú potrebu členov KVV SR a KVVV ČR! (bez gramatickej úpravy)